

3. Голдінг В. Володар мух / Соломія Дмитрівна Павличко (пер.), Соломія Дмитрівна Павличко (передмова). К. Основи, 2000. 254 с.
4. Підлипська Л.І. Проблеми соціально-філософських романів в англійській літературі 50-60-х років : дис. канд. філол. наук: 10.01.04. Львів. 2001. 190 с.
5. Golding W. My Lectures: Trust and Creation. Parable. Boston: Faber & Faber, 1980. L, 21 p.
6. Gordon R. Classical Themes in `Lord of the Flies. New York : Modern Fiction Studies, 1965-1966. Vol. 11 Winter, N 4, 427 p.

Ольга Подволоцька

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ТРОПІВ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Статтю присвячено вивченню стратегій відтворення стилістичних тропів з англійської на українську мову, акцентується увага на перекладі найбільш популярних стилістичних засобів та трансформацій, за допомогою яких виконано переклад.

Актуальність проблеми полягає в тому, що у сучасному суспільстві зростає кількість новітніх авторів та звідси й кількість нових літературних творів. Разом із кількістю новітніх творів зростає кількість самих перекладів, в кожному з яких, перекладач вкладає своє сюжетне бачення, а отже варіант перекладу та насичення різними стилістичними тропами.

Ключові слова: *стилістичний троп, перекладацькі трансформації, метафора, порівняння, стилістичні одиниці, метод компенсації, прийом генералізації, порівняльна конструкція*

The article is dedicated to the study of strategies of expressing stylistic devices translated from English into Ukrainian, focuses on the translation of the most popular stylistic means and transformations by which the translation is performed.

The topicality of the problem is that in modern society the number of new authors is growing and hence the number of new literary works. Along with the number of new researches, the number of translations themselves increases, in each of which, the translator invests his plot vision, and therefore the version of translation and saturation with different stylistic devices.

Key words: *stylistic trope, translation transformations, metaphor, comparison, stylistic units, compensation method, generalization technique, comparative construction*

Художньо-семантична об'ємність слова в конкретному художньому тексті, як правило, збагачується новими змістовими та конотативними відтінками. Цим пояснюється необхідність пильної уваги до виявлення та відтворення цільовою мовою семантичних навантажень художньо-образних мовленнєвих одиниць, у кожному з яких автор вкладає певне суб'єктивне бачення навколишнього світу чи свою авторську оцінку [2].

Посилення виразності мовлення досягається різними засобами, у першу чергу використанням тропів. В основі тропа лежить зіставлення поняття, представленого в традиційному вживанні лексичної одиниці, і поняття переданого цією ж одиницею в художньому мовленні під час виконання спеціальної стилістичної функції [1].

Найчастіше у вторах художнього стилю можна зустріти використання таких тропів як: епітет, метафора, образне порівняння, метонімія, паралелізм, антитеза, риторичні фігури та навіть плеоназм який являє собою надлишковість засобів, що використовуються для передачі лексичного чи граматичного змісту висловлювання [9].

Оскільки епітет має семантико-стилістичну та експресивну значущість, він є

одиницею, яка перекладається як єдине ціле з урахуванням актуалізованих у тексті-оригіналу конотацій, незалежно від наявності чи відсутності еквівалентних конструкцій у цільовій мові [7]. Найскладнішими для роботи перекладача є індивідуальні авторські епітети. Такі епітети, як правило, переважають у творі, оскільки передають уяву, світобачення, неповторні асоціації письменника. З метою їх перекладу застосовується метод контекстуальних заміन, який полягає у тому, що перекладним відповідником стає слово або слово-сполучення, що не є словниковим відповідником і що підібрано із врахуванням контекстуального значення слова, контексту вживання та мовленнєвих норм і традицій мови перекладу [4]:

*I like something shiny girls, **hardboiled** and loaded with sin.*

*Мене захоплюють дівчата, які **бували в бувальцях, затямі грішниці.***

*His face was aging, **saggy full of the disgust of life and the thickening effects if liquor.***

*Його немолоде обличчя було кольору **вогнетривкої глини, наче він любляв випити***
[15].

Деякі стилістичні одиниці взагалі не можуть бути перекладені, інші потребують суттєвих перетворень, та лише незначна частина стилістично маркованих елементів вихідного тексту отримає в перекладі стандартний відповідник [6, с. 204]. За В. Г. Прозоровим [10, с. 44], перед перекладачем постає наступний вибір: або спробувати скопіювати прийом оригіналу, або, якщо це неможливо, створити в перекладі власний стилістичний засіб, що справляє аналогічний емоційний ефект. Це – принцип стилістичної компенсації, про який К. І. Чуковський говорив, що «не метафору треба передавати метафорою, порівняння порівнянням, а усмішку – усмішкою, сльозу – сльозою» [10, с. 234].

Говорячи про художнє порівняння, П. Пієріні [11] виділяє такі стратегії відтворення порівняльних конструкцій у перекладі як: буквальний переклад, заміна об'єкту порівняння, скорочення порівняння (особливо ідіоматичного), заміна порівняння його значенням, збереження того самого об'єкту та предмету порівняння з використанням експлікації, опущення порівняння [11, с. 31].

На прикладі вірша Джеми Борг яскраво проглядається метод буквального перекладу:

A shadow fell and then he heard a crack as of glass: // below, against the conservatory, an icicle // Like an organ pipe or stalactite of diamond // had shattered into its pieces of supercooled clarity – Впала тінь, а тоді пролунав тріск, наче від скла: // внизу, навпроти консерваторії, льодяна бурулька, // мов органна труба або діамантовий сталактит, // розкололася на друзки переохолодженої прозорості [12].

Одним із часто вживаних перекладацьких трансформацій є метод генералізації, який передбачає заміну слова оригіналу з більш вузькою семантикою словом мови перекладу з більш широкою семантикою [5, с. 13]. Наприклад, у вірші Езри Паунда ненависть порівнюється із змією, яка звивається під ногами ліричного героя: *Feel your hates wriggling about my feet // As a pleasant tickle, // to be observed with derision – Відчуваючи, як ваша ненависть звивається біля моїх ніг, // Ніби приємний лоскіт, // який споглядають поблажливо [14].*

Метод компенсації, що втілює спосіб перекладу, за якого елементи смислу, що були втрачені при перекладі одиниці вихідної мови в оригіналі, передаються в тексті перекладу яким-небудь іншим засобом, причому необов'язково в тому ж самому місці тексту, що й в оригіналі показує Л. С. Бархударов: *It was Friday and soon they'd go out and get drunk. Була п'ятниця, день получки, незабаром ці люди вийдуть на вулицю і нап'ються [3, с.127].*

Отже, ми виділили та проілюстрували основні та далеко не всі стратегії, які і є тими самими трансформаціями, що застосовуються для відтворення стилістичних тропів у текстах художньої літератури. Визначили, що головною задачею перекладача є прагнення відтворити функцію стилістичного прийому, а не сам прийом.

Перспектива подальшого дослідження полягає у вивченні проблем вибору перекладацьких стратегій і тактик відтворення стилістичних засобів оригіналу та передачі ідіостилію автора під час перекладу.

Список використаних джерел

1. Арнольд И. Стилистика современного английского языка. М.: Просвещение, 1993. 303 с.
2. Борисова О.В. Способи відтворення деяких стилістичних засобів в англо-українському перекладі детективної прози, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v28/47.pdf>
3. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). М.: «Международ. отношения», 1975. 240 с.
4. Каламбет Я. І. Лексичні трансформації в науково-технічному перекладі, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4/131.pdf>
5. Максимов С. Є. Практичний курс перекладу (англійська та українська мови). Київ : Ленвіт, 2006. 175 с.
6. Михайленко О. О. Прийом перекладу як один з основних елементів техніки перекладу. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2012. № 13 (248). С. 201 – 208.
7. Онопрієнко Т. Епітет у системі тропів сучасної англійської мови, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/3668/1/05otmsam.pdf>.
8. Остроушко О.А. Лексичні трансформації при перекладі, [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/268531674.pdf>
9. Петровський М. «Плеоназми у науковому тексті та їх переклад, , [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/303406803_Pleonazmi_u_naukovomu_teksti_ta_ih_pereklad
10. Прозоров В. Г. Основы теории и практики перевода с английского языка на русский. Москва : Наука, 1998. 221 с
11. Pierini, P. Simile in English: from description to translation. *Clac Círculo*. 2007. Vol. 29. P. 29–43.

Ілюстративний матеріал:

1. Borg, J. Mathematician. URL: <https://www.lyrikline.org/en/poems/mathematician-12675> (дата звернення: 10.10.2019).
2. Borg, J. Nocturne. URL: <https://www.lyrikline.org/de/gedichte/nocturne12674> (дата звернення: 10.10.2019).
Із поезій Езри Павнда / пер. О. Бодасюк. URL: <http://www.metaphora.in.ua/?p=10737> (дата звернення: 10.10.2019).
3. «Прощавай, кохана» («Прощавай, красуне») (Farewell, My Lovely, [1940](#)) – на основі повістей «Людина, що любила собак», "Шукай дівчин"у, «Нефрит мандарина»

Дмитро Решетніков

Криворізький державний педагогічний університет

УКРАЇНСЬКО-БІЛОРУСЬКІ СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНІ ПАРАЛЕЛІ

Статтю присвячено зіставленню моделей побудови простого речення української і білоруської мов. Перед безпосереднім зіставленням моделей речень коротко розглянуто відмінності між українською та білоруською граматичною системою та подано деякі особливості утворення словосполучень. Методи дослідження ґрунтуються на комплексному підході: застосування аналітичного, описового, структурного синтетичного методів, методу зіставлення.

Ключові слова: синтаксис, речення, метод зіставлення, українська мова, білоруська мова.

The article is devoted to the comparison of a simple sentence construction models of Ukrainian and Belarusian. Before directly comparing the sentence models, the differences between the Ukrainian and Belarusian morphological systems are briefly